

persuadeor rationibus posteriori loco factis. Quibus addo, statum religiosum non esse per se statum prælationis, sed subjectionis et humilitatis, solumque ob necessitatem prælationem admittit; valde ergo consentaneum est illi statui, ut, quantum fieri possit, nullus religiosus sit semper Prælati. Deinde hoc modo magis conservatur æqualitas, quæ ad religiosam charitatem necessaria est; dum enim qui hodie præest, cras subjectus et aliis æqualis conspicitur, et ipsi, qui præsumunt pro illo tempore, non nimium efferuntur, et alii postea de eorum æqualitate plurimum ædificantur. Item, religiosa gubernatio magis in charitate quam in aliis humanis respectibus fundari debet; quod si ita fiat, non minori cura et sollicitudine assumetur, quam si perpetuo duratura sit; si autem alia intentione vel respectu fiat, eo ipso multum expedit ut non sit admodum diuturna, nam quo plus duraverit, eo in deterius verget. Similesque rationes possunt facile considerari; neque in rationibus, quæ in contrarium fiebant, aliqua retinet vim, nisi illa fortasse quæ sumebatur de necessitate experientia. Ad quam imprimis dicimus, hoc incommodum (cum omnia vitari non possint) imprimis raro esse magni momenti, et aliquando dissimulandum esse, et aliis mediis supplendum. Deinde non in omnibus, sed in his, qui primo gubernare incipiunt, hic defectus locum habet, et regulariter non multo tempore durat; nam res pertinentes ad unam domum religiosam tantæ non sunt, quin brevi tempore per experientiam agnoscantur, et qui in aliquibus domibus expertus est, facile unius provincie experientiam comparabit. Denique, inexperti pro illo tempore juvari possunt prædecessorum exemplis, et præsentium consiliis, et Prælatorum sibi superiorum monitis; quibus omnibus si obediatur, non multum errabit.

8. *Secundum pronuntiatum, juxta quod procedet opinio Navarri.* — Secundo nihilominus assero, ubi prælati per electiones conferendæ sunt, moraliter loquendo, consultius esse ut sint vel perpetuæ, vel admodum diuturnæ. In hoc assentior sententiæ Navarri, propter damna et pericula electionum, quæ tam intrinseca esse videntur, supposita hominum fragilitate et experientia, ut longe difficilius videatur illa vitare, quam illa quæ ex perpetuitate vel diurnitate prælationis sequi solent. Atque ita videmus quamplures ex religionibus, in quibus prælationes temporales sunt, vel abstulisse electiones, vel reduxisse

illas ad concilium aliquod paucarum et gravium personarum, in quo facilius sit vitare electionum incommoda, vel ex parte eligentium, aut eligendorum, ita vel personarum numerum vel tempus ac modum electionis coarctasse, ut negotiationes electionum, quoad fieri possit, præcaveantur. Quod si religiones aliquæ simpliciter retinent conventuales, et frequentes seu triennales electiones Prælatorum, id forte est vel quia non possunt commode aliter sibi ipsis providere, ut de monasteriis monialium probabile est, vel quia nondum sunt expertæ incommoda, sed in simplicitate et puritate religiosa omnia efficiunt; quod desiderabile est.

9. *Judicium auctoris.* — Ultimo vero interrogare quis potest, esto prælationes hæ temporales sint, quis modus limitationis earum magis expedit. Duobus enim modis intelligi potest prælationem esse temporalem, scilicet, vel quia est ad certum et definitum tempus, vel indefinite ad arbitrium alicujus. Quis ergo ex his modis melior existimandus erit? Possent ad utramque partem conjecturæ adduci, nam res etiam est arbitraria et prudentialis. Illis tamen omissis, respondeo, priorem modum per se ex suo genere videri meliorem. Hoc suadet imprimis consuetudo, nam fere ab omnibus religionibus ita servatur. Deinde, ubi hæ prælationes infra supremam (de his enim agimus) per electionem providentur, vix potest aliter fieri, quia illud arbitrium non debet alicui personæ committi, alioquin veluti nova electio ei committeretur. Quod si illud arbitrium ejusdem congregationis futurum sit, cujus fuit electio, perinde erit illud ferre ac de novo eligere, et tunc melius erit ut omnino libera sit electio, ne difficile aut onerosum sit superiorem mutare, si expediat, dum non sine aliqua infamia vel nota fieri videtur, quando tempus non est lege præscriptum. Adde præterea, in multis religionibus statutum esse, et ab Apostolica Sede approbatum, ut idem Prælati non iterum statim eligatur, sed post elapsam aliquod tempus; ergo signum est, per se loquendo, melius esse ut aliquo tempore vacet; ergo etiam erit melius ut tempus prælationis præcisum sit. Ubi autem prælationes conferuntur ab uno superiori capite, facilius posset tempus seu terminus ejus ejusdem arbitrio committi; tamen rationes factæ suadent etiam ibi determinationem temporis esse meliorem, tum quia etiam ibi expedit aliquando cessare seu intermittere officium, et hoc esse a lege statu-

tum; tum etiam quia ita liberior fieri poterunt mutationes absque nota eorum qui auferuntur, et absque gravamine superioris, qui hoc modo nullius offensionem incurret, mutationes suis temporibus faciendo. Tollentur etiam occasiones vel accipiendi personas, vel certe murmurationum, etc. Cum autem dicimus tempus debere esse limitatum, ut, adveniente præfixo termino, statim ipso facto prælatio vacet; fortasse enim hoc non semper expedit; satis ergo erit quod statim sit nova provisio facienda, nec possit secundum statuta notabiliter differri; in particulari ergo, juxta varias religionum conditiones et circumstantias, poterit unum vel alterum expedire; quod autem in unaquaque fuerit statutum, id maxime observandum est.

CAPUT VIII.

AN PRÆLATUS RELIGIONIS POTESTATEM HABEAT OBLIGANDI SUBDITOS IN CONSCIENTIA, QUANDO ET QUOMODO.

1. *De potestate dominativa hic non agitur.* — In superioribus capitibus solum explicuimus necessitatem, et consequenter etiam varietatem horum Prælatorum, ubi simul (si quis attente consideret) declaravimus causas et originem harum prælationum; nunc superest ut explicemus quod sit hoc munus, quod faciemus explicando potestatem ejus, nam totum in potestate consistit, seu per illam formaliter constituitur, et quoniam potestas ex actibus cognoscitur, simul etiam actus hujus potestatis et effectus declarabimus; ad quos actus tenentur hi Prælati ex speciali obligatione sui muneris; et ideo simul de eorum obligationibus dicemus, quatenus Prælati sunt, nam ut homines, vel ut religiosi, habent obligationes cæteris communes. Supponimus autem ex dictis in superioribus, esse in his Prælati duplicem potestatem, dominativam et jurisdictionis; de quarum distinctione nunc non agimus, nam satis intellecta jam est. Præcipue ergo agimus de potestate jurisdictionis; nam altera, quatenus habere potest actum veluti præcisum a jurisdictione, explicata est partim tractando de irritatione votorum religiosorum, partim tractando de voto obedientiæ; quatenus vero conjungi potest cum potestate jurisdictionis, simul cum illa explicabitur. Potestas autem jurisdictionis, licet secundum adæquatam rationem una sit, tamen in ordine ad varios actus tanquam multiplex concipitur; sic enim distingui po-

test hæc potestas in voluntariam vel non voluntariam, directivam et coactivam, ligandi aut solvendi vel dispensandi: de quibus omnibus dicendum est per sequentia capita, ac primum de illa quam in titulo proposuimus.

2. *Primo, ex titulo voti obedientia.* — *Contentio de nomine tollitur.* — In omni regimine, prima potestas et maxime necessaria est directiva, ad quam pertinet, non solum consilia (hoc enim sine speciali potestate fieri potest), sed etiam leges seu præcepta ferre; hæc ergo imprimis requiritur in religioso Prælati. Sit ergo certum, posse Prælatum religionis in conscientia obligare subditum per legem, vel præceptum suum justum. Hoc est certum et commune apud omnes Doctores, quos referre non est necesse, quia res videtur certa de fide, supposito universali consensu Ecclesiæ, et vero statu religioso, ejusque institutione et approbatione. Itaque duplex est titulus hujus potestatis. Prior est votum obedientiæ, et de hoc sufficiunt quæ de illo voto diximus, quia subditum obligari hoc voto, et superiorem posse ex illo obligare, comparantur sicut actio et passio; non enim potest subjectum pati, nisi potestas sit in agente; ita ergo non posset subditus obligari, nisi esset potestas in Prælati ad obligandum. Ostendimus autem supra, tomo præcedenti, religiosum obligari ex voto ad parendum; ergo et superior potest illum obligare; obligatio autem ex voto est in conscientia; ergo Prælati potest in conscientia obligare. Contendere autem quis posset tunc non obligare Prælatum, sed votum ipsum; Prælatum autem solum veluti explere conditionem, sine qua votum non obligaret. Sed hoc solum est de verbis contendere; fatemur enim illam obligationem hoc titulo consideratam provenire ex voto; tamen, quia votum ipsum non obligat ad talem actum, nisi medio imperio superioris, ideo merito dicitur superior habere potestatem ita præcipiendi, ut alter in conscientia parere teneatur, sive Prælati proprie obligationem imponat, sive exhibeat materiam, cui veluti inhæret obligatio ex voto. Omitto quæstionem, an ibi interveniat etiam obligatio justitiæ ratione traditionis; nam de illa satis dictum in superioribus est, et totam illam, qualiscumque sit, sub voto nunc includimus.

3. *Secundo, ex titulo collata jurisdictionis.* — Alter titulus hujus obligationis est jurisdictio ecclesiastica his Prælati concessa. Qui titulus pendet ex duobus principiis. Unum est de jure, scilicet, ecclesiasticam jurisdictionem

esse sufficientem ad obligandum in conscientia, per leges seu præcepta. Et hoc est de fide certum, pertinet tamen proprie ad materiam de legibus, ubi late illud tractavimus, lib. 4, c. 18, et ideo nunc solum id supponimus. Aliud principium est de facto, scilicet, Prælati religionum communicatam esse jurisdictionem ecclesiasticam, ad hunc actum sufficientem; hoc autem constat ex usu Ecclesiæ, et ex indultis, et privilegiis singularum religionum. Et late tractavimus supra, cap. 4. Ergo ex his duobus principiis manifeste concluditur, esse in his Prælati potestatem obligandi in conscientia per præceptum. Dici potest dari posse jurisdictionem ad alios actus, non vero ad tam gravem obligationem imponendam, nam ad hoc requiritur valde perfecta jurisdictio. Sed hoc non recte dicitur, tum quia, eodem modo quo constat Prælatos religionum habere hanc jurisdictionem, constat etiam illam extendi ad hunc actum; tum etiam quia sæpe imponunt præcepta sub poena excommunicationis; tum præterea quia illa jurisdictio est quasi Episcopalis, ut diximus; vel quia, licet hæc jurisdictio videatur valde perfecta, habet tamen latitudinem et gradus, et secundum aliquem necessaria est in quolibet habente veram jurisdictionem gubernativam.

4. *Non vero per statuta etiam provincialis.* — Imo nec Generales extra capitulum generale. — Unde ad majorem hujus rei veritatem, observare oportet aliud esse præceptum personale, aliud vero statutum per modum legis. Priori modo possunt præcipere etiam in conscientia omnes qui habent jurisdictionem aliquam, magis autem aut minus, juxta modum jurisdictionis; posteriori autem modo non omnes, sed illi qui habent principalem quamdam jurisdictionem, qualis requiritur ad leges ferendas. Sic ergo, in religione, omnium Prælatorum est movere suos subditos per præcepta obligantia in conscientia cum proportione suæ jurisdictionis; nam Prælati conventuales solum in religiosos sui monasterii, et in rebus ad illud pertinentibus, Provincialis in sua provincia, Generalis in tota religione uti potest potestate sibi concessa. Ad faciendam autem statuta perpetua, quæ vim habeant et rationem legis, nec inferiores Prælati, nec Provinciales ordinariam potestatem habent. Dices: Episcopus potest condere similia statuta; isti autem Prælati, præsertim Provinciales, habent Episcopalem jurisdictionem; ergo poterunt statuta perpetua facere. Respondetur

negando consequentiam, quia non in omnibus habent parem aut similem potestatem, ideoque non Episcopalem, sed quasi Episcopalem jurisdictionem habere dicuntur. Episcopi ergo habent per se ac immediate jurisdictionem a Summo Pontifice, et illi etiam immediate subsunt, ideoque per se habent jurisdictionem ad condenda statuta; sunt enim quasi Ecclesiæ principes sub supremo capite; Provinciales autem religionum non immediate a Papa, sed vel a Generali, vel a sua religione habent jurisdictionem, subjectam etiam et dependentem a Generali, et ideo non conceditur eis jurisdictio sine Generali ad condenda statuta; quæ est res gravissima, et quæ concernit totum corpus religionis. Quin potius neque ipsi Generali sine universali conventu solet tanta facultas dari, quia, licet ille sit veluti proprius Episcopus totius religionis, immediate constitutus sub Pontifice Summo, nihilominus non est simpliciter supremum tribunal ipsius religionis, nam capitulum generale superius est; et ideo regulariter illi reservatur hæc potestas, quæ a juristis dicitur esse meri ac mixti imperii; est ergo hoc valde consentaneum rationi, et instituto ac moribus religionum.

5. Dices, hoc habere locum in statutis quæ fiunt pro toto corpore religionis; secus vero esse de statutis singularum provinciarum vel nationum. Respondetur imprimis, unam religionem, quæ sub uno Generali militat, et in unum generale capitulum interdum congregatur, esse unum corpus politicum, quod servare debet unitatem, quoad fieri possit, et ideo regulariter expedire ut non solum substantialia regulæ, sed etiam perpetua statuta et leges, seu constitutiones eadem in tota religione sint, et ob hanc causam regulariter non est necesse ut in singulis provinciis vel nationibus sit potestas condendi statuta perpetua; nam si quid peculiare in singulis provinciis necessarium est, per ordinariam provinciam et ordinationes Prælatorum accommodari potest. Deinde dicitur, ubi aliquod simile statutum necessarium esset, potestas illud condendi potius conventui provinciali, quam Prælato provinciali esse illam potestatem committendam, servando proportionem ad id, quod diximus de conventu generali respectu generalium legum. Adde vero ulterius, etiam non expedire ut hæc potestas sit in capitulo provinciali, vel etiam nationali (si fieri contingat), independentem a generali Prælato, vel capitulo; quia

respectu talis provinciæ tale statutum est etiam res gravissima, et ideo fieri non debet sine influxu supremi capitis, seu tribunalis, saltem confirmantis vel approbantis tale statutum, argumento cap. *Cum accessissent*, de Constit., ibi: *Ac statutum ipsum auctoritate Sedis Apostolicæ fuisse postmodum confirmatum.* Item, quia, sicut pars non debet discordare a toto, regulariter loquendo, ita cum expedit in aliquo discrepare, non debet id facere sine motione aut consensu capitis, vel totius corporis; maxime quando illa dissonantia in re perpetua futura est. Item, quia, cum Generalis debeat habere providentiam singularum provinciarum, etiam quoad proprias observantias earum, valde consentaneum rationi est ut sine illo statuta perpetua non introducantur. Quamquam autem hæc vera sint, et conformia rationi, nihilominus non adeo cogunt, ut per se inducant necessariam obligationem; nec etiam invenio jus commune, quod præcipiat hæc omnia ita observari, sicut a nobis proposita sunt; et ideo semper consulenda sunt peculiaria instituta, seu indulta singularum religionum, ut id observetur, quod in unaquaque fuerit ordinatum, et ab Apostolica Sede tacite vel expresse confirmatum. Circa utrumque autem modum præcipiendi, sive per præceptum, sive per statutum, nonnulla supersunt declaranda.

6. *Primum dubium: an ad obligandum per præceptum requiratur consultatio.* — *Prænotatio multiplicis præcepti.* — Primum est, an Prælati religionum possint præcepta, id est, quæ statuta non sint (ita enim brevitatis causa generali nomine pro specifico utemur), imponere solo suo arbitrio, sine consilio eorum qui juxta religionis morem illis assistunt, et sunt a consiliis. Pro resolutione adverto, præceptum posse esse vel speciale, quod uni personæ tantum ponitur, sive pro uno actu, sive pro multis, aut longo tempore: vel potest esse præceptum generale, quod etiam potest esse duplex, scilicet, vel ad unum tantum vel alium actum, ita ut generale dicatur solum ex parte subjectorum respective ad Prælatum præcipientem, quia scilicet pro omnibus illius subditis ponitur; vel potest dici generale etiam ex parte temporis, quia nimirum ponitur ut duraturum vel indefinito tempore, vel ut duret quamdiu durat Prælati potestas, non enim potest amplius durare, finitur enim per mortem ejus, vel elapso prælationis tempore, ut suppono ex materia de legibus et de censuris. Quamvis ergo responsio ad prædictam interro-

gationem pendeat ex institutis singularum religionum, quia potest Prælati uno vel alio modo concedi potestas, considerando tamen quod juri communi, usui, et rationi magis consentaneum est, dicimus primo, in præceptis, quæ imponuntur particularibus personis, nisi valde gravia, onerosa, aut extraordinaria sint, solam auctoritatem et judicium Prælati sufficere absque alio consilio, tum quia hujusmodi præcepta ordinaria et facilia sunt; tum etiam quia esset valde onerosum pro singulis actibus seu personis concilium congregare. In gravioribus autem præceptis, etiamsi unam tantum personam attingant, observare profecto debent Prælati, ut ea sine sufficienti consilio, ad minimum, a religione præscripto, vel majori, si negotium id postulet, non imponant. Ratio est quia si tale consilium lege præscriptum sit, servandum est; seclusa autem positiva lege, prudentia ipsa postulat ut res gravis non fiat sine maturo consilio, cum rectum in eis judicium ex multis circumstantiis, rationibus et interdum ex specialibus legibus pendeat. Quapropter, si aliter fiat, graviter peccari potest, vel ratione positivæ legis, vel ratione temeritatis, et periculi errandi; et quidem prior obligatio, quæ est ex lege positiva, æqualis est respectu omnium; posterior autem, quæ ex naturali ratione nascitur, non est simpliciter æqualis, sed proportionalis. Nam unus Prælatus magis potest indigere consilio quam alius ad hujusmodi onera imponenda, ut per se notum est. Unde a fortiori constat, multo magis adhibendum esse hoc consilium, si præceptum toti communitati imponendum sit; maxime si perseveranter, seu pro diuturno tempore imponatur, quia tunc res valde gravis est; si autem sit pro uno actu, cujus occasio et tempus cito transit, facilius ferri potest absque hujusmodi consilio, nisi speciale jus religionis id prohibeat.

7. *An prædicta consultatio sit de substantia præcepti.* — An vero, ubi hoc consilium necessarium est, sit etiam de substantia et valore præcepti, distinctio opus est. Nam imprimis considerandum est an religionis regimen sit pure monarchicum, vel mistum aristocratico, quale in multis religionibus est per definitorium, quod vocant. In hoc posteriori modo regiminis constat consilium esse de substantia, quia non solum est consilium, sed judicium et definitio, nam suffragia non sunt tantum consultiva, sed definitiva; unde potestas præcipiendi tunc non est proprie in una Prælati persona, sed in consilio. Existi-

mo tamen raro esse adeo coarctatam potestatem Prælati quoad præcepta particularia, vel transitoria, quæ ad unum actum dantur. Quando vero regimen est pure monarchicum, potestas quidem est in solo Prælati; adhuc tamen considerare necesse est an consilium, per propriam constitutionem postulatum ad talem actum, sit de substantiali forma actus, necne. Aliquando enim de substantia actus est rem in consilio tractare, quamvis, auditis suffragiis, validum sit quod Prælati statuit, etiamsi a suffragiis consentientium discedat; et tunc si consilium omittatur, præceptum non obligabit; obligabit autem, etiamsi in eo imponendo consentientium adhibitorum iudicium Prælati non sequatur. Quando vero consilium solum requiritur ut actus recte fiat, præceptum validum erit, etiamsi consilio non præmisso feratur. Atque hoc ultimo modo intelligi esse hoc consilium necessarium, ubicumque suffragantium vota tantum sunt consultiva, et Prælati est verus monarcha, nisi aliud ex verbis positivæ legis constet; quod tomo præcedenti attigimus, tractando de receptione novitiorum, et latius in materia de Legibus, lib. 3, c. 15, numero tertio.

8. *Consilium est etiam de substantia statutis.* — *Cur non sit de substantia pro statutis Pontificum.* — Unde etiam constat, multo magis esse necessarium hoc consilium ad alium modum præcipiendi per leges, seu statuta perpetua. Et ideo merito talia statuta neque a Prælati fieri possunt sine capitulo proportionato, ut supra dixi, a num. 4, neque a capitulo sine consensu Prælati; quod etiam juri communi consentaneum est, cap. *Novit*, de His quæ fiunt a prælati, et cap. *Cum consuetudinis*, de Consuetud. Sed in hoc observare oportet discrimen inter capitulum et Prælatum generalia; nam Generalis ad faciendum statutum perpetuum ita indiget concursu capituli, ut nisi major ejus pars concurrat, lex condi non possit, argumento eorum quæ communiter tradunt Doctores, cap. *Cum accessissent*, de Constit. ; Innocent. et Panormit., in cap. 2, de Novi operis nuntiatione. At vero e contrario, licet capitulum, sine præsentia et præsentia Prælati per se, aut per suum vicarium, legem condere non possit, non tamen pendet ex consensu vel suffragio affirmativo (ut sic dicam) Prælati; nam si major pars capituli concordet in lege ferenda, quamvis generalis Prælati alterius sit opinionis, prævalebit sententia capituli, et lex constituetur, dummodo pars capituli ita excedat, ut supe-

ret qualitatem aut prærogativam Prælati, si quam habet in suffragando juxta religionis ordinationes. Ratio autem est, quia potestas, ut diximus, adæquata est in capitulo, et ibi Prælati solum est unus ex ferentibus suffragia, et ad summum solet ejus suffragium duobus æquivalere, vel habere qualitatem vincendi ubi est in numero æqualitas, et in hoc differt capitulum religionis comparatum ad suum Generalem, a Concilio generali comparato ad Pontificem, et a capitulo Ecclesiæ cathedralis comparato ad Episcopum. Nam in Concilio generali, si Papa nolit, non poterit lex fieri, etiamsi totum Concilium velit; et idem existimo de capitulo cathedralis respectu Episcopi quoad leges graviores, quas sine consensu Episcopi facere non potest, juxta cap. *Cum consuetudinis*, de Consuet. ; in capitulo autem religiosorum secus est, ut diximus. Ratio autem est, quia, ut tract. de Fide censui, disp. 5, sect. 8, Papa est supra Concilium; capitulum autem generale religiosorum est supra ipsum Generalem; Episcopus etiam non comparatur ad capitulum Ecclesiæ ut ferens particulare suffragium quoad hoc negotium constituendi legem, seu constitutionem capitularem, sed ut superior habens potestatem confirmandi vel infirmandi legem; secus vero est in Prælati religionis, ut diximus; et radicem hujus declarabimus ex modo jurisdictionis et emanationis ejus a Summo Pontifice.

9. *Capitulum Generale sede vacante potest per statuta obligare in conscientia.* — *Quid de Concilio Generali Ecclesiæ.* — Ex quo etiam obiter expeditur aliud dubium, an capitulum generale religionis, sede vacante, ante electionem Generalis possit leges condere perpetuo mansuras. Dicendum est enim ex natura rei seu jure communi posse, si ejusdem religionis jura vel Pontificia indulta non obstant. Ratio est, quia illud capitulum habet supremam jurisdictionem in talem religionem immediate a Pontifice; et quamvis tunc religio non habeat Generalem, non tamen potest carere aliquo vicario, seu præsentente, qui pro tunc simul cum toto capitulo eandem potestatem habet ad præcipiendum vel statuendum, quam habere potest capitulum cum Generali jam electo. Et ideo non est simile si quis objiciat de Concilio generali Acephalo, congregato Pontificatu vacante; nam illud non habet æqualem potestatem cum Summo Pontifice, et consequenter nec cum Concilio Generali, cui Pontificia auctoritas adest; et

ideo non potest universales leges condere, quæ perpetuo obligent, nisi a Pontifice postea electo fuerint approbatae. Major esset similitudo de capitulo Ecclesiæ cathedralis Episcopatu vacante, nam potest facere diocesanas leges, quæ durent et obligent, etiam post Episcopi electionem, ut notavit Fredericus de Senis, consil. 16, et sumitur ex Panormit., in cap. *A nobis*, 1, de Sentent. excomm., n. 12. Et ratio est, quia capitulum sede vacante habet jurisdictionem Episcopalem ordinariam, et ideo constituit legem de se perpetuam, argumento cap. ult., de Officio legati. Est tamen notanda differentia, quia statutum factum a capitulo Ecclesiæ cathedralis vacantis potest revocari ab Episcopo postea electo, ut dicti auctores docent, et est per se evidens, quia est potestas ad minimum æqualis; sicut unus Episcopus potest revocare legem sui antecessoris. At vero statutum, factum a capitulo totius religionis generalatu vacante, non potest revocari a Generali postea electo, sine consensu ejusdem vel similis capituli. Ratio est, quia non habet æqualem potestatem, ut declaratum est.

10. Dixi autem: Nisi jura religionis vel indulta Apostolica obstant, quia posset generali capitulo mitti jurisdictionem solum ad eligendum Generalem, et ad præcipiendum et ordinandum ea tantum, quæ ad hunc finem necessaria essent, vel ad actualem conservationem et gubernationem totius religionis pro eo tempore. In quo casu non posset tale capitulum ante electionem Generalis leges durabiles condere, quia non habet jurisdictionem ordinariam et absolutam, sed tantum commissam ad talem finem. Constat autem hunc modum concessionis esse in potestate concedentis, primo quidem ac per se in Summo Pontifice, cuius proinde verba et intentio maxime observanda sunt; deinde etiam in tota religione, nam, si constitutionibus ejus ordinatum esset ac declaratum, ut capitulum congregatum ad electionem Generalis, illo vacante, nihil posset statuere ante talem electionem, nec aliam jurisdictionem exercere præter superius explicatam, id satis esset ut non posset nec licite, nec valide condere leges, quia religio non intendit dare potestatem, nisi juxta suas constitutiones. Dices: ipsum capitulum posset tales constitutiones mutare, vel in eis dispensare. Respondeo, negandum esse assumptum in prædicto casu, quia etiam isti sunt actus supremæ jurisdictionis, quæ, ut supponitur, non est data simpliciter tali capitulo, sed definitio-

ad talem electionem, et mediante illa, simulque cum Generali electo ad leges ferendas vel mutandas, si opus fuerit.

11. *Secundum dubium, de conditionibus requisitis ad obligandum in conscientia.* — *Prima conditio, potestas Prælati.* — *Secunda, honestas materiæ.* — Secundo, circa utraque præcepta inquiri potest quæ conditiones requirantur, ut inducere valeant hanc obligationem in conscientia. Hoc vero dubium partim resolutum est tomo superiore, tractando de voto obedientiæ, partim coincidit cum generali quæstione de requisitis ad obligationem legis humanæ vel ecclesiasticæ, quæ ex propria materia, l. 3 de Legib., a c. 15, petenda est. Breviter ergo supponenda est imprimis in Prælati potestas, de qua jam in cap. 4 dictum est. Secundo, supponenda est ex parte materiæ legis seu præcepti honestas, quæ in omni præcepto humano necessaria est, sive sit intrinseca ipsi materiæ, sive ex fine extrinseco sumi possit; ita ut materia ipsa nec intrinsece mala sit, neque ab aliquo superiore, majorem habente potestatem, prohibita, juxta communes regulas juris, cap. *Quod super his*, de Majorit. et obedient., cap. *In istis*, d. 4, cum similibus, quia nemo potest ad malum obligari, neque inferior potest legem superioris auferre, ut in fine hujus capituli pro præsententi materiæ dicemus. Quando vero materia est dubia, quid agendum sit dubitari potest; sed hic etiam locum habent generales regulæ de Legibus, in lib. 4, cap. 11. Distinguere enim oportet inter superiorem et subditum; superior enim non debet imponere legem quamdiu dubitat an materia sit honesta, vel justa, donec saltem probabile iudicium practicum formet de honestate illius, quia alias exponit se manifesto periculo errandi; subditus autem, si lex lata sit, tenetur eam servare, quamdiu non constiterit esse injustam, quia in dubio jus superioris præfertur, et pro illo præsumitur; unde, non obstante illo dubio, quod speculativum tunc est, intervenit certitudo practica, honestum esse tunc obedire legi. Sed de hoc in l. 1 de Legib., cap. 9, num. 11, et tractatu de Conscientia.

12. *Declaratur hæc tertia conditio.* — Tertio, supponenda est materia apta ad obedientiam religiosam; non enim quælibet materia honesta est capax hujus obedientiæ, sed quæ est consentanea Regulæ, ut in tomo superiori late explicatum est. Quamvis enim præceptum, ut manat ex potestate jurisdictionis, non fundetur directe et immediate in voto obedientiæ, nihilominus, quia illa jurisdictio